

– Mikä se sellainen mumaha on? Nin kysäisi.
– Se nyt vain sopi siihen, älä siitä välitä.
– Vai sopi! Onko se joku, tai jokin? Tarkoittaako se jotakin?

– Kyllä, jotakin. Sellaista viisasta.
– Niinkö? Ja minäkö en tiedä siitä? Alahan paukuttaa!
– Hm. No, mumahat ovat yleensä – ei, Jara keskeytti. –
Minä kerronkin mieluummin itsestään Mumahasta, joka asuu kaukana Tavoittamattomien Vuorien Maassa?

– Se sopii hyvin, se kuulostaa jännittävältä.
– Oikeastaan hän on kylläkin *tülku...*
– Siis mikä? Oli mikä oli.
– No hyvä, hyvä. Minä kerron.

Jara alkoi resitoida korkealla, ohuella äänellä jotakin outoa kertosaettä. Sitten hän matki keuhkoa rummunpärinää, kuin ilmoittaakseen jostakin pian seuraavasta Kuninkaan Tärkeästä Tiedotuksesta, ennen kuin siirtyi tarinaan sopivaan ylevään ja opettavaiseen sävyyn.

TAVOITTAMATTOMIEN VUORIEN MAAN SALAPERÄINEN, YLISTETTY JA SUURESTI KUNNOITETTU MAHAMULLAH, TUNNETTU MYÖS ISTUVANA SAMMAKKONA, JOKA ALKUPERÄLTÄÄN HARMILLISEN HÄMÄRÄKSI JÄÄVÄSTÄ NIMESTÄÄN HUOLIMATTA ON OIKEIN HYVÄ ISTUSKELIJA JA SITÄ PAITSI KUULUISA KANSANPARANTAJA

Ihmiset rakastavat lapsia, Jara aloitti. – Mutta miksi? Siksi että he näkevät lapsissa oman, vielä vapaan kuvansa. Mutta lapsi on... tyhjä taulu, kirjoittamaton pieni vintiö, kaaoksen kätyri.

Hän pudottautuu maailmaan, jossakin talossa jota hän ei ole voinut valita, joidenkin vanhempien synnyttämänä, eikä hän ole voinut valita näitäkään. Ja heti alkavat liikkua ympärillä umpimielinen aine ja unet, omien outojen lakiensa mukaisesti. Tähtitaivas pingottuu yläpuolelle ja purskahtaa galaktiseen hirmuisuuteensa, eikä hän voi tehdä sille juuri enempää kuin koettaa kestää sen katsetta. Tai sulkea sen luomiensa taakse.

Hänen korvansa aukeavat vasaroiden paukkeelle ja kivien hitaalle lämmölle, mannerten takaa saapuville salaperäisille viesteille. Hänen nenänsä ja kielensä ja ihonsa kukin vuorollaan ottavat omat taakkansa ympäristön tutkimisessa. Ja kaikki tämä tapahtuu itsestään, pakottamatta, ilman että lapsi yleensä ajoissa keksii mahdollisuuksiaan jäädä synty-uneensa. Ja niin tapahtuva alkaa kirjoittaa häneen merkkejään.

Tavoittamattomien Vuorien Maassa hänestä tulee

tavoittamattomienvuorienmaalainen. Australiassa hän liukuu uniaikaan tai hänestä tulee koppavien maarosvojen jälkeläinen, joka kaahaa bensapirtelö suussa laveita katuja ja ammuskelee ritsalla paimentolaisia. Ja niin edelleen. Häntä koulutetaan, hänelle opetetaan asioita, ja kaikki tämä leikin varjolla, hänen kasvua janoavaan uteliaisuuteensa vetoamalla. Voi, miten utelias hän on!

Häntä maanitellaan ja houkutellaan, tukistetaan ja käsketään, ja näin hän vähitellen oppii kaikki sievät käytöstavat ja opin ääreen keskittyneen olemuksen, pisteliäät sanankäänteet, silmäluomen läpytykset, sanalla sanoen kaiken sen, mitä ihminen tarvitsee ollakseen yhteisönsä täyskelpo jäsen. Varmuudeksi hänen päähänsä vielä ahdetaan lukuisia varottavia esimerkkejä niistä, jotka ovat annetuista ohjeista luistaneet, rikollisista ja hulluista, viisaudenkiven etsijöistä ja kaikenkarvaisista kerettiläisistä, jotka onnettomalla tiellään ovat sittemmin sortuneet kun Häpeäkivi on ripustettu heidän kaulaansa.

Sitten hänelle osoitetaan jokin sopivasti nuhjaantunut läiskä jonkin ison kaupungin laita-alueilta, jonne hänen sopii asettua ja jossa hän voi alkaa valikoida, mitä hän tahtoo kasvattaa ja kitkeä. Toisin sanoen hänestä tulee puutarhuri.

Hän valmistaa työkaluja ja idättää, raivaa ja kastelee, rakentaa suojia auringon liiallista armollisuutta vastaan ja muuta sellaista – mitä nyt puutarhurin täytyy tehdä. Hän ruokkii viljaa, tukee hentoja taimia, paapoo kukkia, miksei ohdakkeitakin, kuten hänen luontonsa ja taitonsa häntä kehottavat, ja ryhtyy vaihtokauppaan muiden tarhurien kanssa. Tarhansa ympärille hän pystyttää pienen aidan, estämään läpikävelyä ja ruikkivien piskien viheliäistä halua merkitä kaikkeen oma hajunsa. *Siulle sipulei, miulle pottuloi*, niin hän sitten rupattelee puutarhansa aidan yli kansatarhureittensa kanssa, ja hamstraa.

Näin hän on saanut oman pikku läiskänsä, jonne vain luotetuilla on lupa tulla, niillä jotka osaavat kulkea hänen pikku keitaallaan katkomatta oksia ja tallaamatta liiallisesti

istutuksia. Tarvitaan enää viimeinen pikku silaus: oma kullanmuru, joka ihastuneena hänen taitoihinsa tahtoo asettua asumaan hänen kanssaan, kissankellojen helkkeeseen ja kakkaroiden loisteeseen, toivottavasti hamaan loppuun saakka.

Mutta käykö kaikki hyvin? Tuleeko halla, joka vie kaiken viimeistä varpua myöten? Kääntääkö kaupunki kylkeään vieressä, rusentaa aidan kuin kasan tulitikkuja ja kaavoittaa alueelle opiaattipellon? Vai iskevätkö tuhohyönteiset ahneet kärsänsä vasta vihertävien versojen juuriin? Hänellä on paljon työtä hänen koettaessaan ennakoida kaikki mahdolliset vastoinkäymiset, ja sittenkin voi tapahtua jotakin tyystin odottamatonta ja voittamatonta, suuri palo tai myrsky, pellinpalasia alkaa löytyä kompostista vailla mitään järkeenkäypää syytä, tai jokin sairaus riistää hänen voimansa juuri samalla hetkellä kun kaikki maailmanvoimat liittoutuvat yhteen häntä vastaan.

Ja niin kuin se ei vielä riittäisi, on hänellä kilpailijoitakin, jotka viitsivät rähistä hänen kanssaan parhaista paikoista ja välineistä, jotkut heistä ylivoimaisen suuria ryökäleitä.

Myös on joitakin, jotka vähät välittävät kaikesta hoivamisesta ja oman tuvan vartioinnista. Varmaan siksi, etteivät he itse ole koskaan päässeet yrittämäänkään mitään sellaista, näinä tuulisina aikoina. Näitä jotka uhraavat aikansa rähinöimiseen ja puutarhurien kiusaamiseen. Siihen he tulevat kekkaloimaan aivan kotiportin eteen ja mielihyvin aina tilaisuuden tullen rynkäisevät kauniiden malmikaarien yli ja murtavat ne pölyksi maahan.

Näin. Mutta joitakin omituisempiakin kohtaloita on tarjolla ihmetyksen täyttämälle tulokkaalle, tässä luvuttomien luontojen sopukostossa. Eräässä pienessä maassa, joka tunnetaan nimellä Tavoittamattomien Vuorien Maa sen vuoksi että se sijaitsee hyvin korkeiden vuorien takana laaksossa, jonne tuskin kukaan matkailija koskaan eksyy, tässä maassa esimerkiksi valitaan aika ajoin lapsi jostain

pahaisesta pikkukylästä: hänet seppelöidään ja hänet viedään riuksaatossa pitkät pölyiset taipaleet aina maan pääkaupunkiin asti, missä hänet istutetaan erityisesti juuri hänelle varatulle kunniaistuimelle.

Tästä lähtien hänen kaksi tai kolme ensimmäistä elinvuottaan hänen vanhempiensa luona unohdetaan visusti niin kuin niitä ei olisi koskaan ollutkaan, hänen lapsinimensä pyyhitään pois kaikista kirjoista ja tietopankeista, minkä jälkeen hän saa arvonimen 'maha', 'onnellinen' Aivan samoin kuin ovat saaneet kaikki hänen edeltäjänsäkin, aina maan tunnetun historian alkuajoista saakka.

Hänen ei tarvitse vaalia puutarhaa – ei, jollei hän sitten nimenomaisesti niin halua – sillä kaikkialla minne hän menee, tärkeät palvelijat odottavat hänen vierellään, kärkkäinä toteuttamaan hänen yllättävimmätkin määräyksensä. Kukaan ei pääse häntä häiritsemään hänen tahtomattaan. Hänen ei tarvitse oppia lukutaitoa jos se tuntuu hänestä turhalta, eikä hänen tarvitse hankkia matkaradiota, voidakseen rupertella naapurien kanssa kotikylän joukkueen viimeisimmästä ottelutuloksesta. Ei, hänellä ei ole mitään tarvetta siihen. Hänen ainoana velvollisuutenaan on kuunnella nauhoitteilta edeltäjiensä viisauksia, opetella olemaan välittämättä niistä, ja lisäksi opetella istumaan hiljaa.

Ei suinkaan aina ja joka paikassa, mutta ainakin kahdesti päivässä. Siihen saakka kunnes hän varttuu ja saavuttaa kahdenkymmenen iän. Tällöin hänen nimeensä liitetään sana 'mu' joka tarkoittaa 'suurta', ja joskus myös, muodista riippuen, lisäepiteetti 'Kunnioitettu', ja nyt hän on valmis opettamaan kaikkia, jotka kaipaavat neuvoa missä tahansa puutarhanrakennustyössä.

Kunnioitettu Mu Maha, lyhyesti Mumaha – tai Istuva Sammakko, Vanha Nahkahousu, Se Gubbe Siellä Linnassa, Tyhjä Pää, hänellä on monia nimiä – on hyödyttömistä hyödyllisin, opettajien opettaja, viisaista viisain, paras kaikista! Sillä hän ei todellakaan tiedä yhtään mistään kerrassaan yhtään mitään. Mitä tahansa häneltä kysytäänkin,

hän osaa nopeasti osoittaa kysymyksen tolkkottomaksi tai puusieluiseksi, jollakin nasevalla urahduksella, tai lyömällä kysyjää päähän pitsipäällysteisellä damastitynyllä. Toisinaan hän vain nyppii paitansa nyörejä poissaolevan näköisenä ja pysyttelee itsepintaisesti vaiti, miten tahansa avunanoja häneltä vastausta rukoileekin.

Hän saattaa myös vaatia tulokasta riisuutumaan ilkosilleen, ja jos tämä siihen suostuu – kukapa tohtisi kieltäytyäkään – hän piirtelee eteensä kumartuneen, sieluntuskia potevan ihmispolon vartalon täyteen ristejä ja spiraaleita, värikynillä, joita aina lojuu hänen huoneessaan. Tai hän haastaa kysyjän tyynysotasille, jossa toimessa hän sitten hiestä märkänä ja jonkin hyvän lyönnin sisään saatuaan, keskeltä ilmassa leijuvien höyhenten pölinää äkkiä laukaisee ilmoille jonkin noista salaperäisistä tiedonannoistaan, jonka huoneesta poistuva kätkee sydämelleen ja vie mukanaan kotiinsa, tutkiskellakseen sitä itsekseen illan viiptyvinä ja hiljaisina hetkinä.

Sanotaan, että Mumaha valitsee itse synnyinseutunsa ja sopivan ajankohdan syntymiseen, ja Kunnioitetun – tai ei – tulevien holhoajien ensimmäisenä tehtävänä on selvittää, mistä hänet voisi löytää, sen jälkeen kun hänen edeltäjänsä on potkaissut tyhjää ja jättänyt näin suuresti arvostetun opettajuutensa. Ja mikä tärkeintä: ajoissa, ennen kuin hänen uudet vanhempansa ehtivät harhauttaa hänet kutsumuksestaan ja koulia hänestä puutarhurin.

Niin ikään sanotaan, ettei hän suinkaan todella kuole, vaan ainoastaan mitä pikimmin manalle menon jälkeen kiiruhtaa syntymään uudestaan. Jos tämä on totta, olisi siis olemassa ainoastaan yksi aito, todellinen ja väärentämätön Mumaha, jonka viisaus on kuin ylitsevuotavainen pesuamme, uimaallas ja meri, joka jo vuosisatojen ajan on toiminut maailman valona ainoalta ja korkeimmalta kunniaistuimeltaan käsin.

Tarina, joka on tietenkin laskettava ainoastaan tavoittamattomienvuorienmaalaisten ylenpalttisen hartaan mielikuvituksen tiliin.

Totta kuitenkin on, että hän voi elää koko ikänsä ilman, että kukaan pääsee kirjoittamaan häneen puumerkkejään. Niin hän voi kasvaa juuri siihen mittaansa, mihin haluaa – tai jäädä johonkin soveliaaksi katsomaansa kehitysvaiheeseen. Se on todella harvinaislaatuinen onni, ja koska hänen onnellisuutensa leviää hänen ympärilleen niin kuin renkaat vedessä vaeltavat, on Tavoittamattomien Vuorien Maa aina näihin päiviin saakka ollut todellinen onnen tyyssija kansakuntien riitaisassa siskonpedissä.

Huhut kuitenkin kertovat, että viime aikoina on taivas sielläkin repeillyt pahanlaisesti, syntyneistä aukoista on tipahdellut vasamoita ja yliäänikoneiden muttereita pelloille miten kuten sekasotkuisina röykkiöinä, ja koko laaksossa on ilmassa leijunut omituinen, ohut mutta kuitenkin selvästi havaittava, raskas haju. Joidenkin lehtikirjoitusten mukaan itse Mumaha harkitsee vakavasti, sikäli kun hän ylipäätään mitään osaa harkita, palaisiko hän lainkaan seuraavan syväasukelluksensa jälkeen, vai olisiko parempi huiputtaa astrolabejaan sormeilevia ennustajia ja syntyäkin vasta pahimman kumun hälvettyä.

Tiedetään, että kivet itkisivät ja Tavoittamattomien Vuorien Maan Sanomat (jo vuodesta 12 671, paikallisen ajanlaskun mukaan) alkaisi painaa toden sanoja, ennen kuin se ihme nähtäisiin että Vanha Nahkahousu jättäisi lapsensa pulaan. Mutta jos niin sittenkin kävisi, olisi tavoittamattomienvuorienmaalaisilla kuten monilla muillakin kansoilla edessään joitakin peräti epämurkavia ja kompassittomia aikoja.